

Annexure B

Parvatibai Chowgule College of Arts and Science
(Autonomous)

Accredited by NAAC with Grade 'A+'
Best Affiliated College-Goa University Silver Jubilee Year Award

DEPARTMENT OF MARATHI

SYLLABUS FOR THREE/FOUR YEAR
UNDERGRADUATE DEGREE HONOURS OR
HONOURS WITH RESEARCH PROGRAMME IN
B.A.

(Implemented from the Academic Year 2023-2024
onwards)

COURSE STRUCTURE

SEMESTER	MAJOR CORE	MINOR/VOCATIONAL	MULTIDISCIPLINARY COURSE (MDC)	VALUE ADDED COURSES (VAC)	ABILITY ENHANCEMENT COURSE (AEC)	SKILL ENHANCEMENT COURSE (SEC)
I	UG- MAR - 101 भाषिक कौशल्ये आणि व्यक्तिमत्त्व विकास	UG- MAR -102: प्रवासवर्णन	UG- MAR - MDC1: कार्यक्रम संयोजन (इवेंट मॅनेजमेंट)	UG- MAR - VAC1: लैंगिक समानता	UG-___-AEC1: (for English)	UG- MAR - SEC1: सूत्रसंचालन (ऑन्करिंग)
II	UG- MAR - 103: मराठी भाषा आणि सर्जनशील लेखन कला	UG- MAR -104: पथनाट्य	UG- MAR - MDC2: पत्रकारिता : स्वरूप आणि कौशल्ये	UG- MAR - VAC2 स्वच्छ भारत आणि पर्यावरण OR UG- MAR - VAC3: आनंदमयी जीवनशैली	UG- MAR -AEC1: मराठी वाचन लेखन आणि संभाषण कौशल्ये (for MIL) UG-___-AEC2: (for English)	UG- MAR - SEC2: माहितीपट (डॉक्युमेंटरी) : लेखन कौशल्य आणि उपयोजन
III	UG- MAR - 201: मराठी कथा : स्वरूप आणि उपयोजन (१९४५ ते २०००) UG- MAR - 202: आधुनिक मराठी कविता : स्वरूप	UG- MAR -203 : मराठी विनोदी साहित्य	UG- MAR - MDC3: अभिनय कौशल्ये		UG - MAR - AEC2: व्यावहारिक मराठी (for MIL)	UG- MAR - SEC3: मराठी एकांकिक

	व उपयोजन (आरंभ ते 2000)					
IV	UG- MAR - 204: मराठी कादंबरी : स्वरूप व उपयोजन (1945 - 2000)	UG- MAR -VOC 1 भाषांतरविद्या				
	UG- MAR - 205: मराठी नाटक : स्वरूप व उपयोजन (1945-2000)					

	UG- MAR - 206: गोमंतक आणि कोकण प्रदेशातील लोककला					
	UG- MAR - 207: साहित्याभिरुची चे स्वरूप					
V	UG- MAR - 301: काव्यशास्त्र (भारतीय व पाश्चात्य)	UG-MAR -VOC- 304 मुद्रित शोधन				
	UG- MAR - 302: प्राचीन मराठी वाङ्मय : (प्रारंभ ते 1650)					

	UG- MAR - 303: मराठी विज्ञान साहित्य : स्वरूप व उपयोजन					
VI	UG- MAR - 305: रसविचार आणि समीक्षाविचार	UG- MAR - 309 : चित्रपट आस्वाद				
	UG- MAR - 306: प्राचीन मराठी वाङ्मय : (1651 ते 1818)					
	UG- MAR - 307: साहित्याचे माध्यमांतर					

	UG- 308 MAR -PRJ:					
VII	UG- MAR - 401: व्याकरण	UG- MAR -405 व्यक्तिचित्रण : एक वाङ्मयप्रकार				
	UG- MAR - 402: मराठी दलित साहित्य - स्वरूप व उपयोजन					
	UG- MAR - 403: आत्मचरित्र : साहित्यप्रकार आणि उपयोजन					

	UG- MAR - 404: मराठी प्रादेशिक कादंबरी : स्वरूप आणि उपयोजन					
VIII	UG- MAR - 406: भाषाविज्ञान	UG- MAR -410 मराठी स्त्रीवादी साहित्य - - स्वरूप व उपयोजन				
	UG- MAR - 407: मराठी वाङ्मयाचे सांस्कृतिक स्वरूप					
	UG- MAR - 408: वैचारिक साहित्य					
	UG- MAR - 409: गोमंतकीय मराठी साहित्य समीक्षा आणि संशोधन (कविता, कथा, कादंबरी, बालसाहित्य)					

*** Implementation of fourth year (Semester VII & VIII) is subject to approval from DHE**

SEMESTER I

PARVATIBAI CHOWGULE COLLEGE OF ARTS AND SCIENCE
(AUTONOMOUS)

SYLLABUS FOR BACHELOR OF ARTS IN MARATHI (HONOURS)
Major Discipline Core (4 Credits Course)

F.Y.B.A.

SEMESTER I

Course Title : भाषिक कौशल्ये आणि व्यक्तिमत्त्व विकास

Course Code : UG- MAR –101

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60

Course Objective:

1. व्यक्तिमत्त्व विकासात असलेल्या भाषिक कौशल्याचा परिचय करून घेणे.
2. जनसंपर्कात भाषिक कौशल्याचे महत्त्व कसे असते ते समजावून घेणे.
3. व्यक्तिमत्त्व विकासाचे संवर्धन ज्या घटकांमुळे होऊ शकते त्या घटकांचा अभ्यास करणे.
4. भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास व सादरीकरणामुळे व्यक्तिमत्त्वात होणाऱ्या बदलांची जाणीव करून देणे.

Learning Outcome:.

1. व्यक्तिमत्त्व विकासाविषयी एक स्वतंत्र जाणीव निर्माण होईल.
2. विविध भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास होईल.
3. भाषा व साहित्याद्वारे व्यक्तिमत्त्व विकास होऊ शकतो असा आत्मविश्वास विद्यार्थ्यांच्या मनात निर्माण होईल.
4. भाषिक कौशल्यांच्या सादरीकरणामुळे व प्रात्यक्षिकामुळे सुप्त कलागुणांना उत्तेजन मिळेल.

Syllabus:

1. भाषिक कौशल्यांचे स्वरूप – भाषिक कौशल्यांची आवश्यकता व महत्त्व, (श्रवण, वाचन, (15 hours)

- आकलन, लेखन भाषण व संभाषण
2. भाषिक कौशल्ये आणि आधुनिक तंत्रज्ञान - उच्चारण, निवेदन, अभिवाचन, भाषाशैली, देहबोली. **(15 hours)**
 3. व्यक्तिमत्त्व विकासाचे महत्त्व - कलागुणांची जोपासना, समाजविकासाची जाणीव, नेतृत्व गुणांची जोपासना. **(15 hours)**
 4. भाषिक कौशल्यांचे प्रात्यक्षित उपयोजन **(15 hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. देसाई रवींद्र, 'प्रभावी भाषणकला', प्रफुल्लता प्रकाशन, पुणे, २००४
2. देशपांडे पु.ल., 'रेडियोवरील भाषणे', मौज प्रकाशन, पुणे, १९८०
3. पेंडसे अंजली, 'देहबोली', नीलकंठ प्रकाशन, पुणे, २००४
4. नसिराबादकर ल.रा., 'व्यावहारिक मराठी', फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २००८
5. माळी सुनील, 'बातमीदारी', राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००८
6. साने र.य., 'लेखनमित्र', विद्या विकास पब्लिशर्स प्रा.लि. नागपूर, २००७

Minor Paper

Course Title : प्रवासवर्णन

Course Code : UG-MAR-102

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60

Course Objective:

1. या साहित्यप्रकाराची गुणवैशिष्ट्ये समजावून घेणे.
2. मराठी प्रवासवर्णनांचा स्थूल परिचय करून देणे.
3. सैद्धांतिक तसेच उपयोजित स्तरावर या प्रकाराचा अभ्यास करणे.
4. काही निवडक प्रवासवर्णनांच्या अध्ययनातून या साहित्यप्रकारातील बदलत्या प्रवाहांचा परिचय करून देणे.

Learning Outcome:

1. सैद्धांतिक स्तरावर प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल.
2. स्थूल स्वरूपात मराठी प्रवासवर्णनाची वाटचाल लक्षात घेतल्यामुळे या लेखनप्रकारातील बदलते प्रवाह व महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल.
3. उपयोजित स्तरावर प्रवासवर्णनांचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.
4. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.

Syllabus:

1. सैद्धांतिक स्तर- प्रवासवर्णन: प्रेरणा, स्वरूप व घटक **(15 Hours)**
2. मराठी प्रवासवर्णन वाटचाल - स्थूल स्वरूप **(15 Hours)**
3. उपयोजित स्तर - भिंगरीचे पाय- उषा पाणंदीकर **(15 Hours)**
4. निवडक प्रवासवर्णनांचे वाचन, चर्चा आणि मूल्यांकन, प्रवासानुभव लेखन **(15 Hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. अडसूळ, श्रीकृष्ण.,(संपा.), 'उषा पाणंदीकरांची प्रवासवर्णने स्वरुप आणि चिकित्सा', गोमंतक मराठी अकादमी, २००९
2. देसाई, स. शं., दशरथे, अनंत., 'लेखन कला परिचय', परिमल प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९८.
3. कुलकर्णी, गो. म., (संपा), 'मराठी वाङ्मयाचा इतिहास', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, पृ. २१३, १९९१
4. सावंत, वसंत., 'प्रवासवर्णन: एक वाङ्मयप्रकार', महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८७

Multi-Disciplinary Courses (MDC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-I)

Course Title: कार्यक्रम संयोजन (इवेंट मॅनेजमेंट) कौशल्य

Course Code: UG-MAR-MDC-1

Marks: 75

Credits: 03

Hours: 45

Course Objective:

1. विद्यार्थ्यांमध्ये संयोजन व संचालनाचे कौशल्य विकसित करणे.
2. कार्यक्रमाची आखणी व अन्य तयारी याविषयीची कौशल्ये आत्मसात करणे.
3. व्यक्तिमत्त्व विकास साधणे.
4. विद्यार्थ्यांमध्ये विविधांगी कलागुण विकसित करून त्यांची जीवनविषयक दृष्टी विकसित करणे.
5. विविध साहित्यविषयक उपक्रमांचा प्रसार आणि नेतृत्व करणे.

Course Outcome:

1. कार्यक्रम संयोजनासंदर्भात ज्ञान प्राप्त होईल.
2. सूत्रसंचालनाची कौशल्ये आत्मसात करता येतील.
3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल.
4. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरतील.

Syllabus:

1. कार्यक्रम संयोजन – स्वरूप व वैशिष्ट्ये **(15 Hours)**
(संयोजन म्हणजे काय, कार्यक्रम संयोजन-संकल्पना, कार्यक्रमाचे विविध प्रकार, उत्कृष्ट कार्यक्रमाची वैशिष्ट्ये, कार्यक्रम संयोजनाचे महत्व)
2. कार्यक्रमाची संयोजन – तंत्र, समस्या व उपाययोजना **(15 Hours)**
(कार्यक्रम संयोजनातील विविध टप्पे, कार्यक्रम संयोजकाची भूमिका, यशस्वी कार्यक्रमासाठी महत्वाचे मुद्दे, समस्या, संयोजकाच्या अंगी असावे लागणारे गुण)
3. कार्यक्रमा संयोजन (प्रात्यक्षिक) **(15 Hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. उपयोजित मराठी - 'डॉ. गं. ना. जोगळेकर कृतज्ञताग्रंथ', मोडक केतकी आणि इतर., पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2012
2. गडकरी, माधव., 'सभेत कसे बोलावे', क्षितीज प्रकाशन, मुंबई, 1989
3. घाणेकर – थत्ते, ऋचा., 'असे करावे सूत्रसंचालन', अक्षय्य प्रकाशन, पुणे, 2012
4. पंडित, माधव., 'त्रिवेध', प्रकाशन, मडगाव, 2008
5. पाटील, के आर., 'सूत्रसंचालन कसे करावे?', ज्ञानसंवर्धन प्रकाशन, कोल्हापूर, 2014
6. बागडे आचार्य, 'कार्यक्रमाचे प्रभावी संयोजन आणि सूत्रसंचालन', परफेक्ट इव्हेंट मॅनेजमेंट, साकेत प्रकाशन, पुणे, 2016
7. मिरजकर श्यामसुंदर, सूत्रसंचालन एक प्रयत्नसाध्य कला, नाम-नालंदा प्रकाशन

Value Added Courses (VAC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-I)

Course Title: लैंगिक समानता

Course Code: UG- MAR -VAC1

Marks: 50

Credits: 02

Hours: 30

Course Objective:

1. समाजाच्या विकासाचा मूलभूत पाया म्हणून लैंगिक समानता या विषयाकडे पाहण्याची दृष्टी विकसित करणे.
2. तरूण विद्यार्थ्यांना लिंगभाव ही संकल्पना समजावून सांगणे.
3. लैंगिक समानता व सामाजिक दृष्टीकोन या विषयावरती लक्ष केंद्रित करून लैंगिक समानतेची आवश्यकता पटवून देणे.
4. लैंगिक समानता साध्य करण्याकरिताचे विविध मार्ग सुचविणे.

Course Outcome:

1. लिंगभाव या संकल्पनेचा परिचय होईल.
2. देशाच्या विकासासाठी लैंगिक समानतेची आवश्यकता लक्षात येईल.
3. लैंगिक समानतेविषयक विविध सामाजिक दृष्टीकोन समजून येतील.
4. लैंगिक समानता निर्माण करण्याकरिता विविध मार्ग समजतील.

Syllabus:

1. लिंगभाव – संज्ञा व संकल्पना **(15 Hours)**
(लिंग - संकल्पना, लिंग वर्गीकरण, लिंग- वैशिष्ट्ये)
2. लैंगिक समानता – आवश्यकता व महत्व **(15 Hours)**
(समानता व विकास परस्परसंबंध, सामाजिक दृष्टिकोन आणि समस्या, विविध कायदे, लैंगिक समानता - निर्मिती)

संदर्भ ग्रंथ

1. तांबे, श्रुती, लिंगभाव समजून घेताना, (भाषां), लेकवाङ्मय गृह, मुंबई, २०१०
2. मारजे, डॉ. वी. पी., पाटील, डॉ. युवराज, लिंगभाव, शाळा आणि समाज, 2016
3. विद्वांस, अड. शुभदा, तो आणि ती (अनु.), मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
4. पुरी प्रतिक, तो आणि ती, वुमनविश्व प्रकाशन, २०१७
5. गोखले करुणा (अनु.), द सेकंड सेक्स, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१८

Skill Enhancement Courses (SEC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-I)

Course Title: सूत्रसंचालन (अंकरिंग)

Course Code: UG-MAR-SEC-1

Credits: 03

Marks :75

Hours: 45

Course Objective:

1. सूत्रसंचालन या नवीन कलाक्षेत्राची विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
2. सूत्रसंचालनाचे तंत्र विद्यार्थ्यांना समजावून सांगणे.
3. सूत्रसंचालनाची संहिता कशीलिहावी हे शिकवणे.
4. विद्यार्थ्यांमध्ये विविधांगी कलागुण विकसित करून त्यांची जीवनविषयक दृष्टी विकसित करणे.

Learning Outcome:

1. एक नवीन कार्यक्षेत्र विद्यार्थ्यांसाठी निर्माण होईल.
2. सूत्रसंचालनाची कौशल्ये आत्मसात करता येतील.
3. वैयक्तिक पातळीवर कला गुणांना वाव मिळेल.
4. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरतील.

Syllabus:

1. सूत्रसंचालनाचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व प्रकार (15 hours)
(सूत्रसंचालन - संकल्पना, विविध क्षेत्रे व मर्यादा, विविध क्षेत्रातील सूत्रसंचालन)
2. सूत्रसंचालनाचे तंत्र व सूत्रसंचालकाची भूमिका (15 hours)
(कार्यक्रमपत्रिका, सूत्रसंचालन प्रक्रिया, सूत्रसंचालन आणि तंत्रज्ञान, सूत्रसंचालकाचे गुण)
3. सूत्रसंचालन - संहिता लेखन आणि उपयोजन (15 hours)
(म्हणी, सुभाषिते, वाक्प्रचार, कविता, कथा, कादंबरी ह्यांचा सूत्रसंचालनात वापर)

संदर्भ ग्रंथ

1. उपयोजित मराठी - 'डॉ. गं. ना. जोगळेकर कृतज्ञताग्रंथ'., मोडक केतकी आणि इतर., पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, 2012
2. गडकरी, माधव., 'सभेत कसे बोलावे', क्षितीज प्रकाशन, मुंबई, 1989
3. घाणेकर – थत्ते, ऋचा., 'असे करावे सूत्रसंचालन', अक्षय प्रकाशन, पुणे, 2012
4. पंडित, माधव., 'त्रिवेध', प्रकाशन, मडगाव, 2008
5. पाटील, के आर., 'सूत्रसंचालन कसे करावे?', ज्ञानसंवर्धन प्रकाशन, कोल्हापूर, 2014
6. बागडे आचार्य, 'कार्यक्रमाचे प्रभावी संयोजन आणि सूत्रसंचालन', परफेक्ट इव्हेंट मॅनेजमेंट, साकेत प्रकाशन, पुणे, 2016
7. मिरजकर श्यामसुंदर, सूत्रसंचालन एक प्रयत्नसाध्य कला, नाम-नालंदा प्रकाशन
8. डॉ. काळे कल्याण, डॉ.पुंडे दत्तात्रय, 'व्यावहारिक मराठी', निराली प्रकाशन, पुणे, 2015
9. डॉ. जोशी प्रभाकर, 'उपयोजित मराठी', प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव

SEMESTER II

DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE

F.Y.B.A - (Semester – II)

Core Paper

Course Title: मराठी भाषा आणि सर्जनशील लेखन कला

Course Code: UG- MAR -103

Marks: 100

Credits: 04

Hours: 60

Course Objective:

1. लेखन या कलेचा परिचय करून देणे.
2. नवोदित लेखकांना मार्गदर्शक ठरणाऱ्या घटकांचा परिचय करून देणे.
3. विविध प्रकारांतर्गत नि माध्यमांतर्गत उत्कृष्ट लेखन कसे करावे यासंबंधी मार्गदर्शन करणे.
4. विविध नवीन माध्यमांतर्गत लेखनाचे महत्व व फायदे याविषयी माहिती देणे व त्यायोगे लेखन व्यवहारास चालना देणे.

Learning Outcome:.

1. लेखनाचा एक कला या दृष्टीने परिचय होईल.
2. साहित्याचे विविध प्रकार आणि त्यासाठी लेखन कसे करावे हे समजेल.
3. प्रसार माध्यमांचे महत्व आणि त्यासाठीच्या भाषिक कौशल्ये अवगत होतील.
4. डिजिटल माध्यमांचे वाढते महत्व आणि त्यासाठी लेखन कसे करावे याचे ज्ञान मिळेल.

Syllabus:

1. लेखन कला – (15 Hours)
(कला म्हणजे काय, कलेचे प्रकार, लेखनाचे प्रकार, लेखन तंत्रे आणि कौशल्ये)
2. विविध प्रकारांतर्गत लेखन (15 Hours)

(साहित्य म्हणजे काय, विविध साहित्यप्रकारांचा परिचय, कविता लेखन, ललित लेखन, कथालेखन, कादंबरीलेखन, प्रवासवर्णन, इ.)

3. प्रसार माध्यमांसाठी लेखन

(15 Hours)

(प्रसार माध्यमे म्हणजे काय, प्रसार माध्यमांचे महत्व, प्रसार माध्यमांसाठी भाषिक कौशल्यांची आवश्यकता, मुद्रित माध्यमे, श्राव्य माध्यमे, दृकश्राव्य माध्यमे)

4. डिजिटल माध्यमांसाठी लेखन

(15 Hours)

(डिजिटल माध्यमे म्हणजे काय, डिजिटल माध्यमांचे वाढते महत्व, डिजिटल माध्यमांसाठी लेखन, ब्लॉग लेखन, ई-जाहिराती, डिजिटल माध्यमाधारे साहित्य लेखन)

संदर्भ ग्रंथ

1. गुरूजी, साने कला म्हणजे काय (अनु), रिया पब्लिकेशन, कोल्हापूर २०११
2. मर्ढेकर, बा. सी., कला आणि मानव (अनु), मौज प्रकाशन,
3. सारंग विलास, सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २००७
4. यादव आनंद, साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९८९
5. बेडेकर दि. के. साहित्य निर्मिती व समीक्षा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई,
6. माळी, डॉ. संदीप, पाटील प्रा. समाधान, लेखनकौशल्य मुद्रितशोधन व सर्जनशील लेखन, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव, २०१९
7. सांगळ, डॉ. संदीप, व्यावहारिक उपयोजित मराठी व प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे, २००९
8. भोर डॉ. उज्ज्वाला, प्रसारमाध्यमे आणि मराठी.

F.Y.B.A - (Semester – II)

Minor Paper

Course Title: मराठी पथनाट्य: स्वरूप व सादरीकरण

Course Code: UG- MAR –104

Marks: 100

Credits: 04

Hours: 60

Course Objective:

1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराला असलेले वाडमयमूल्य, प्रयोगमूल्य व नाट्यमूल्य अभ्यासणे शक्य होईल.
2. पथनाट्य लेखनातील विविध घटकांचा परिचय होईल.
3. पथनाट्य लेखन व परीक्षणाविषयीची आवड निर्माण होईल.
4. पथनाट्य सादर करण्याची सवय होईल.

Learning Outcome:.

1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराची एक वाडमयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होईल.
2. पथनाट्याचे लेखन व सादरीकरण करता येईल.
3. या नाट्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
4. नाटक लेखनाची आवड निर्माण होईल.

Syllabus:

1. नाटक साहित्यप्रकार, पथनाट्य: स्वरूप व घटकांतर्गत अभ्यास (15 hours)
2. पथनाट्य – अ. संहिता लेखनाचे स्वरूप (15 hours)
ब. प्राथमिक लेखन, वाचन, गटचर्चा, सुध्ारित लेखन
3. पथनाट्य - समीक्षण (15 hours)
4. पथनाट्य- गटवार सादरीकरण (15 hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. कानडे मु.श्री., 'नाट्यशोध', नीहारा प्रकाशन, पुणे – 1987.
2. काळे के.ना व इतर, 'मराठी रंगभूमी नाटक, घटना आणि परंपरा', मराठी साहित्यसंघ, मुंबई - 1971.
3. कुलकर्णी गो.म., 'मराठी नाट्यसृष्टी', मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे -30
4. गणोरकर प्रभा., उहाके वसंत आबाजी व इतर (संपा), 'वाङ्मयीन संज्ञा – संकल्पना कोश', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई – 2001.
5. नाईक राजीव, भोळे प्रवीण, 'भारतीय प्रयोग कलांचा परिचय व इतिहास – नाट्य', लोकवाङ्मयगृह, मुंबई – 2010.
6. सरदेसाई माया, 'भारतीय रंगभूमीची परंपरा', स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे – 1996.

Multidisciplinary Courses (3 Credits)

FYBA/B.Sc. – (Semester-II)

Course Title: पत्रकारिता : स्वरूप आणि कौशल्ये

Course Code: UG-MAR-MDC-2

Marks: 75

Credits: 03

Hours: 45

Course Objective:

1. पत्रकारितेची उपयुक्तता समजावून सांगणे.
2. पत्रकारितेतील लेखनकौशल्ये समजावून देणे.
2. पत्रकारितेचे स्वरूप व्याख्या व प्रकार समजावून देणे.
3. पत्रकारितेसाठी आवश्यक गुणकौशल्यांचे ज्ञान करून देणे.

Learning Outcome:

1. पत्रकारिता म्हणजे काय व तिची आजच्या काळातील उपयुक्ततेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.
2. बातमीदारासाठी आवश्यक नीतिमूल्यांचा परिचय होईल.
3. बातमीलेखनाचे कौशल्य आत्मसात करता येईल.
4. वृत्तपत्राच्या वार्ताहराला आवश्यक गुणकौशल्ये आत्मसात करता येतील.

Syllabus:

1. पत्रकारिता : स्वरूप, संकल्पना **(15 hours)**
2. वृत्तपत्रीय लेखन: (बातमीलेखन, वार्तापत्र, लेख, स्तंभलेखन, सदरलेखन, अग्रलेख) **(15 hours)**
3. इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांकरिता पत्रकारिता **(15 hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. अकलूजकर प्रसन्नकुमार, 'फीचर रायटिंग', श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, २००८
2. कुलकर्णी एस. के., 'बातमीदारी', विद्या प्रकाशन गृह, पुणे, २००१
3. गर्गे स.मा., 'पत्रकार आणि पत्रकारिता', मानसन्मान प्रकाशन, पुणे, १९९०
4. ताम्हणे चन्द्रकान्त, 'वार्ता संकलन', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००३
5. देशपांडे ए.व्ही., 'मराठी पत्रकारिता', सुखद सौरभ प्रकाशन, सातारा, २००८
6. पाध्ये प्रभाकर, 'पत्रकारितेची मूलतत्त्वे', (अनुवाद : परांजपे प्र.ना, परांजपे वसुधा), मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००७
7. माळी सुनील, 'बातमीदारी', राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००८
8. लांडगे संजय, 'उपयोजित मराठी', दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे, २०११
9. लेले रा.का., 'मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास', कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २०००
10. पिंगळे किरण नामदेव, (संपा), 'संवाद कौशल्ये आणि प्रसारमाध्यमे', शब्दश्री प्रकाशन, पुणे, २०१५
11. प्रभुदेसाई, वि. (संपा.) व घवी, रवींद्र बा. गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड १), गोमंतक मराठी अकादमी
12. ढवळीकर, संजय, अग्रलेख, जागर प्रकाशन, गोवा, २०१५
13. ढवळीकर, संजय, संपादकीय, जागर प्रकाशन, गोवा, २०१५
14. वावळेकर, समीरण, आजच्या ठळक बातम्या, राजहंस प्रकाशन, पुणे
15. प्रभू परेश, गोमंतकीय मराठी पत्रकारितेचा इतिहास, गोवा मराठी अकादमी, गोवा, २०२१

Value Added Courses (VAC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-II)

Course Title: स्वच्छ भारत आणि पर्यावरण

Course Code: UG- MAR -VAC2

Marks: 50

Credits: 02

Hours: 30

Course Objectives:

1. एक स्वतंत्र विषय म्हणून पर्यावरणाकडे पाहण्याची दृष्टी निर्माण करणे.
2. पर्यावरण आणि भारतीय स्वच्छता या संकल्पनांच्या अभ्यासाचे महत्त्व पटवून देणे.
3. भारताच्या निसर्गसौंदर्याची ओळख करून देणे.
4. भारतीय निसर्गसौंदर्याचे संवर्धन करण्याचे विविध मार्ग सुचविणे.

Learning Outcome:

1. भारतीय निसर्ग आणि स्वच्छता म्हणजे काय ते समजून घेता येईल.
2. पर्यावरण आणि भारतीय स्वच्छता या संकल्पनांचा परिचय होईल.
3. पर्यावरणाचे संवर्धन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
4. भारताच्या निसर्गसौंदर्याची ओळख होईल.

Syllabus:

१. भारत- सांस्कृतिक परिवेश आणि स्वच्छता **(15 hours)**
(भारत- परिचय, भारतीय संस्कृतीची ओळख, सांस्कृतिक घटक, स्वच्छतेचे सांस्कृतिक आयाम)
२. भारत आणि पर्यावरण संवर्धन **(15 hours)**
(भारतीय निसर्गसौंदर्य - संवर्धन आणि प्रत्यक्ष स्वच्छता, प्रदुषणाचे प्रकार, प्रदुषणाचे दुष्परिणाम आणि उपाययोजना)

संदर्भ ग्रंथ

1. देशमुख, प्रा. भूषण, दाते निखिल, 'भारतीय कला आणि संस्कृती', सकाळ प्रकाशन
2. गुरूजी साने, 'भारतीय संस्कृती', अक्षरवेध प्रकाशन,
3. देशमुख भास्कर, 'पर्यावरण परिस्थिती आणि प्रयत्न : पृथ्वीचा प्राण', सुपर्ण प्रकाशन, पुणे
4. केतकर, श. म., 'पर्यावरण - पोषक शौचकूप', पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
5. गर्गे, रंजन, 'पर्यावरण प्रदूषण', साकेत प्रकाशन,
6. भावसार, डॉ. रवींद्र, 'पर्यावरण प्रदूषण', कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
7. देशपांडे, पं. वासुदेव, 'पर्यावरण प्रहरी', ऋचा प्रकाशन, नागपूर
8. देवरे, डॉ. रंजना, 'पर्यावरणशास्त्र परिचय', डायमंड पब्लिकेशन
9. कार्लेकर, डॉ. श्रीकांत, 'पर्यावरण समस्या निराकरण व क्षेत्र' अभ्यास, डायमंड पब्लिकेशन
10. आपटे, मोहन, 'मला उत्तर हवंय !', राजहंस प्रकाशन, पुणे

Value Added courses (VAC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-II)

Course Title: आनंदमयी जीवनशैली

Course Code: UG- MAR -VAC2

Marks: 50

Credits: 02

Hours: 30

Course Objective:

1. आनंद म्हणजे काय? याची ओळख करून देणे.
2. बदलत्या जीवनशैलीमध्ये निरोगी आणि आनंदी जीवन कसे जगावे हे समजावून सांगणे.
3. जीवनात येणाऱ्या विविध संकटांवर मात करत आनंदी कसे राहावे हे तरूण पिढीला शिकविणे.
4. आनंदी जीवशैलीसाठीचे विविध मार्ग सुचविणे.

Learning Outcome:

1. विद्यार्थ्यांना आनंद ह्या संकल्पनेची ओळख होईल.
2. निरोगी व आनंदी जीवनशैलीची ओळख होईल.
3. आयुष्यात येणाऱ्या विविध संकटांवर मात करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
4. विद्यार्थ्यांमध्ये संवाद साधण्याची कौशल्य वृद्धिंगत होईल.

Syllabus:

1. आनंदी जीवनशैली – संकल्पना व स्वरूप **(15 hours)**
2. आनंदी जीवनशैली - विविध माध्यमे **(15 hours)**
(सकारात्मक विचारसरणी, कलास्वाद, चित्रपट, योग-साधना, क्रीडा, आहार इत्यादी)

संदर्भ ग्रंथ :

1. भट्ट, डॉ.नवीन चंद्र, योग और स्वास्थ्य, किताब महल, दिल्ली.
2. नौटियाल, डॉ. वोनोद प्रसाद, योग द्वारा मानसिक आरोग्य, किताब महल, दिल्ली.
3. भावे, ह. अ., आनंदी जीवन, वरदा प्रकाशन
4. पवार, प्रभाकर, जीवनशैली, पर्यावरण, प्रदुषण आणि आयुर्वेद, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान, नाशिक

Ability Enhancement Courses (AEC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-II)

Course Title: मराठी वाचन लेखन आणि संभाषण कौशल्ये

Course Code: UG- MAR -VAC2

Marks: 50

Credits: 02

Hours: 30

Course Objective:

1. मराठी भाषेचा प्रथमच अभ्यास करू पाहणाऱ्या विद्यार्थ्यांना, मराठीतील प्राथमिक अध्ययन कौशल्याचा परिचय करून देणे
2. मराठी भाषेच्या अभ्यासात आवश्यक असलेल्या व्याकरणाचा परिचय करून घेणे.
3. भाषेच्या लिखित रूपात प्रमाणलेखनाचे असलेले महत्त्व समजावून घेणे.
4. संभाषण कौशल्य ज्या घटकांमुळे उत्तमरित्या होऊ शकते त्या घटकांचा अभ्यास करणे.

Learning Outcome:

1. वाचनकौशल्यातून लेखनकौशल्य विकसित होईल.
2. विविध माध्यमांसाठी लेखन करता येईल.
3. वाचन, लेखन, संभाषणामुळे व्यक्तिमत्त्व चतुरस्त्र होईल.
4. रोजगारक्षम गुणांचे विकसन होईल.

Syllabus:

1. मराठी भाषा –प्राथमिक ज्ञान **(15 Hours)**
(अक्षर सौंदर्य, प्रमाणलेखनविषयक नियम, विरामचिन्हे)
2. संभाषण कौशल्य – महत्त्व व घटक **(15 Hours)**
(उच्चारण, निवेदन, भाषण, देहबोली)

संदर्भ ग्रंथ

1. देसाई, रवींद्र., 'प्रभावी भाषणकला', प्रफुल्लता प्रकाशन, पुणे, 2004.

2. नसिराबादकर, ल. रा., 'व्यावहारिक मराठी', फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, 2008.
3. पेंडसे, अंजली., 'देहबोली', नीलकंठ प्रकाशन, पुणे, 2004.
4. मराठी लेखन कोश, फडके अरूण (संपा), अंकुर प्रकाशन ठाणे, 2009.
5. वाळंबे, मो. रा., 'सुगम मराठी व्याकरण लेखन', नितीन प्रकाशन, पुणे, 2011.
6. साने, र. य., 'लेखनमित्र', विद्या विकास पब्लिशर्स प्रा. लि., नागपूर, 2007.
7. ढवण, ग. शं, शुद्धलेखन पुस्तिका, सचिन प्रकाशन, सातारा
8. जोशी, चंद्रहास, मराठी लेखन दर्शन, मेहता पब्लिकेशन, हाऊस, पुणे
9. लांडगे संजय, उपयोजित मराठी, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
10. भुर्के, शाम, सभेत कसे बोलावे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
11. परुळेकर, आशा, संभाषण चातुर्य, उन्मेश प्रकाशन, पुणे
12. अलुजकुमार, प्रसन्नकुमार, फिचर रायटिंग, श्रीविद्या, प्रकाशन, पुणे
13. जोशी श्रीपाद, संवादशास्त्र, संभव प्रकाशन, नागपूर

Skill Enhancement Courses (SEC)

FYBA/B.Sc. – (Semester-II)

Course Title: माहितीपट (डॉक्युमेंटरी) : लेखन कौशल्य आणि उपयोजन

Course Code: UG- MAR -SEC2

Marks: 75

Credits: 03

Hours: 45

Course objectives:

1. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रातील माहितीपटाचे महत्त्व ध्यानात आणून देणे.
2. माहितीपटाचे स्वरूप आणि एकूणच रचना कशी असते त्याची माहिती करून देणे.
3. माहितीपट लेखनाचा परिचय आणि सराव करून देणे.
4. माहितीपटाच्या संपूर्ण- चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय करून देणे.

Course outcomes:

1. माहितीपटाचे स्वरूप अभ्यासल्यामुळे या क्षेत्रातील व्यावसायिक कौशल्ये विकसित होतील.
2. सदर विषयाच्या अभ्यासामुळे पटकथा वा चित्रपटकथा लेखनाची प्राथमिक तयारी होऊ शकेल.
3. माहितीपट चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय होऊ शकेल.
4. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रात रोजगाराची संधी उपलब्ध होईल.

Syllabus:

1. माहितीपट- स्वरूप, घटक, उद्दिष्टे व प्रकार (15 hours)
(परिचयात्मक, जागृतीपर- प्रबोधनपर, संशोधनपर इ.)
2. माहितीपट लेखन व निर्मितीप्रक्रिया (15 hours)
3. प्रत्यक्ष माहितीपट निर्मिती (15 hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. पाडळकर विजय, 'गर्द रानात...भर दुपारी', मौज प्रकाशन, मुंबई, 2002
2. पाडळकर विजय, 'फ्लॅशबॅक', मौज प्रकाशन, मुंबई, 2005
3. बर्बे उज्जला, 'जनसंज्ञापन व आधुनिक प्रसारमाध्यमे', वाय.बी.चव्हाण मुक्त विद्यापीठ प्रकाशन, नाशिक, 2010
4. माळी सुनील, 'बातमीदारी', राजहंस प्रकाशन, पुणे, 2008
5. मुळे अंजली, 'सृजनाचे साक्षात्कार', मौज प्रकाशन, मुंबई, 2001
6. सपकाळ अनिल, 'मराठी चित्रपटाची पटकथा', प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, 2003